

כולם שירתו - איש איש במקומו

התילו. אולם מלחמתו לא היתה אפשרית ללא עוזרו הרבים והמגוונים - האלחוטאים והחובשים, האפסי נאים ואנשי הנשק המסייע, החבלנים והרופאים, וכי שרב מאוחר יותר - אנשי הים והאוויר, התותחנים והמאנקוסטים. כולם שירתו - ולכולם היה חלק בתי לאות הקרב, ברשימת האבירות, ובתהילת הנצח.

הגיבור האמיתי של מלחמת תש"ח היה הרובאי הפשוט של חיל הרגלים. הוא נשא כמאמץ העיקרי. עמוס כמו פרה, עייף עד מוות, מוזהם ועטוף סחבות, פעם אחר פעם, בהחלטיות של חוסר-כריחה, רוטן ומגדף, עלה בלילות על האויב מעורפו, הסתער על נשקו העדיף - ונשאר לא פעם שוכב על גדרו

יוסקה שפנדאו

כ שאמר לו ליוסקה שהעבירוהו לקורס לאלחוטאים ענה בשתי מלים ערביות. ובאמת מה ההיגיון בדבר? הן אין מחסור בפלוגה בכחורים חסונים ורחבי כתפיים. ומדוע יטילו דוקא עליו על יוסקה הצנום והחלש, להסחב בקרב עם מכשיר כבד כזה? לא, יוסקה לא היה ספורטאי כלל וכלל. אפילו במחנה, כשחבריו סיפרו ציזובות או קראו רומנים זעירים, ראו אותו שוכב על מיטתו וקורא ספרים לועזיים, בעלי שמות משונים - משהו על פסיכולוגיה וכיוצא בזה.

אלא שפקודה היא פקודה. וכך ארו לו יוסקה את בגדיו וספריו ומחברותיו השונות, והלך לו לקורס.

מי המפקד, בעצם?

כ שחזר יוסקה מן הקורס, הרגישו רק מעטים שחלה בו תמורה עמוקה. הוא נהיה, כאילו, יותר גבוה, יותר גברי. גם שפם גדל לו - שפם בלונדי, שקשה היה להרגיש בו מרחוק, ושכיער את פניו בצורה איומה.

תחילה היה עוד, למראית עין, בחור צנוע ונחבא אל הכלים. בפעולה היה מתהלך אחרי מפקד הפלוגה, כשהמכשיר הגדול כמעט מסי תירו מעיני חבריו, והאנטנה מתנדנדת מעל לראשו. כשאמר לו להעביר פקודה או למי סור מברק, היה מבליא את הפקודה בדייקנות, וקולו היה מוכר לכל האלחוטאים בסביבה. "הלו הגר שלוש, הלו הגר שלוש בסדר, בסדר, עבדו!"

אלא שלאט לאט, במרוצת הימים, נתבלבלו אצל יוסקה היוצרות. הוא היה שוכח מיהו המפקד במקום, ומי האלחוטאי. אם נשאל שאלה באלחוט, לא היה מעביר למפקד הפלוגה, אלא עונה עליה כרצונו. ומפעם לפעם אף היה מוסר פקודות אשר איש לא ביקש אותו למסרן.

תחילה היו המפקדים מחייכים. "ראו את יוסקה!", אמרו, "הוא נהיה למ.פ.1". אבל ג'תי להתקדם ומתי להיסוג, מתי להתחפר ומתי להציב את הנשק, החלו כועסים ומקי ללים. ביחוד כשנכחו לדעת ש"פקודותיו" של יוסקה היו בדרך כלל נכונות וטובות, וזה למרות שלא עבר קורס של מומחים, ואפילו לא של מומחים.

אלא שלא היתה כל תרופה לדבר. אי אפשר היה לסלק את יוסקה מתפקידו, כי לא היה בגדוד אלחוטאי טוב כמותו. את המכשיר הכיר היטב, ואף פעם לא היו לו אותם קלקולים מרגיזים ברגעים המכריעים. גם מבטאו היה צלול וברור. רק ברגעים של התרגשות היה מדבר "צרורות" ובוולע חצאי מלים. לכן נתנו לו חבריו למקצוע את השם יוסקה שפנדאו.

שיעורי לידה

כ משך הזמן התרגלו ליוסקה שפנדאו, ואיש בפלוגה לא יכול היה לתאר לעצמו פעולה בלעדיו. הם התרגלו לקולו, כשם שאדם מתרגל להמולת הגלים של הים. ואכן היה דמיון מסוים בין דבורו של יוסקה

והים - גם הוא לא נדם לרגע. היתה זו בין מברק למברק היה מנצל כדי ללמד את תכונה של יוסקה שפנדאו - את ההפסקות חבריו את המקצוע. אם נתעוררת בחצות

על חולות אשדוד

על חולות אשדוד
חול לבן ורך
על חולות אשדוד
דם עברי נשפך.

בין גבעות אשדוד
שם חייך שוכב
הרובה ביד
הכדור בלב.

על חולות אשדוד
קול הקרב נדם
פרח-בר צומח
פרח אדמדם.

הלילה משנתך הערבה בעמדה רבת-פרעושים, בכפר ערבי נידה, היית שומע אותו מדבר בקול חדגוני:

"הלו רחל שמים - הלו רחל שמים - מה קרה אתך לכל הרוחות - אני שומע אותך שתיסאחת - הגיע הזמן שתדע למי תוח את האנטנה שלך - לך לכל הרוחות - חזור על מברקך - חזור על מברקך - עבדו..."

משרטי לאינוח

ב אותו יום ישב יוסקה שפנדאו עם פלוגתו בגבעה שמונים-ושלוש. היה זה מקום בלתי-יעים ביותר לשבת בו - גבעה קרחה וחסרת מחסה שחלשה על דרכי ה-תחבורה של האויב. ומאחר שהיו לו לאויב במקום זה תותחים וטאנקים, ואף מטוסים לא חסרו לו, היו סכוייה של הגבעה שמונים-ושלוש ירודים ביותר.

התזמורת החלה לנגן בעשר בבוקר. האנשים ישבו בשוחות שחפרו להם מסביב ורק ה-אנטנה של יוסקה שפנדאו בלטה למרחוק. תחילה באו האוירונים - שני ספיטפיירים שחגו מעל לגבעה והטילו בנחת את פצצור תיהם. אחר כך, לפי התור המקובל, נכנסו לפעולה התותחים. פגזים של עשרים וחמש ליטראות ניתכו על העמדות וחרשו את ה-שטח. האנשים ישבו כפופים בעמדותיהם, מ-פעם לפעם נשפך עליהם החול מפאת הרוף ההתפוצצות, וכשנפצע מישהו מרסיס של פגז השתדלו חבריו לחבשו מבלי שהחובש יצטרך לקפוץ משוחה לשוחה.

יוסקה לא נסוג

א וזה שעה ישב יוסקה שפנדאו כי שוחה שלו, ומתחת לקובע הפלדה ה-מוסיה בפרחים תרו עיניו את השטח למען יוכל למסור מיד על התפתחות הענינים ל-מפקד הפעולה שישיב בבסיס.

"הלו לאה חמש, הלו לאה חמש", שמעו חבריו את קולו, והפעם הוא דיבר צרורות. שפנדאו ממש - "הטאנקים של האויב מת-קדמים", התפוצצות של פגז, הפסקה קטנה, "הלו לאה חמש, ששה טאנקים של האויב מתקדמים, הם משתדלים לעקוף אותנו - פיתחו באש תותחים, מרחק חמש מאות מטר אויבים תשעים - הרחיקו מאה מטר - הפגזים שלכם פגעו, המשכו - האנשים ש-לנו פתחו באש מקלעים - הטאנקים מת-קדמים - אתה אומר להיסוג? חזור על הודעתך - כן הבנתי - בסדר, בסדר, רות - סוף."

"להיסוג!" צעק יוסקה למפקד הפלוגה, וזה ערך את כוחותיו במהירות. כיתה אחרי כיתה נטשה את העמדות ורצה אל הפרדס הסמוך, דרך השטח הגלוי.

אולם יוסקה שפנדאו לא נסוג. הוא המ-שיך לכוון את אש התותחים. במוחו ניקרה רק מחשבה אחת ויחידה - להשמיד את הטאנקים של האויב. הוא, יוסקה שפנדאו, ישמיד את כל ששת הטאנקים. לא בבקבוקים ולא ברימונים, אלא במכשיר אלחוט.

"הלו לאה חמש - מסור מיד לתותחים - האויב מתקרב - תטוחו את התותחים ל-גבעה שלנו - האויב מתקרב - האויב מתקרב - האויב הגיע הנה - פיתחו ב א ש ! א ש !"

התותחים שלנו התחילו לרעים. פגז אחרי פגז פגע בגבעה. ההתפוצצות נראו היטב. הן פגעו בטאנקים של האויב שהתקדמו אל ראש הגבעה.

מכשיר האלחוט עוד פעל. הוא קלט יפה כל התפוצצות והתפוצצות. אך קולו של יוסקה שפנדאו לא נשמע עוד.